

FISKIVINNA

Um alt var tikið við heim úr Barentshavinum
verður tað ein virðisøking uppá langt sikt

Hans Ellefsen, búskaparfrøðingur, hevur gjørt eitt rit um virðisøking fyri fiskimálaráðið

Jan Højgaard, formaður í Fiskimannafelagnum, heldur ikki, at hann og konan høvdu megnað at gjalda húsalánini, um tey bert sótu á Toftum og kliptu hvør øðrum

Høgni Hoydal, landsstýrismaður, hevur boðið andstøðuflokkunum á fund um fiskivinnuna í morgin

verður í vanligum búskapum gjørd tiltøk fyri at monopol skulu uppløystast.

Vanliga verður eisini roknað við, at bankavinnan ikki bert kann latast upp til marknaðin at virka óregulerað.

Í frágreiðingini verður víst á, at tá ið føroyskir trolarar fiska í Barentshavinum, so verður partur av fiskinum tveittur fyrribborð, tí hann ikki kann brúkast og í lötuni ikki hevur marknaðarprís, so tað loysir seg at taka hann við lands.

Uppá stutt sikt hevði eitt krav um, at alt skal til lands allarhelst vídført minni virðisøking, men hevði tað uppá longri sikt verið

møguleiki fyri at hesin avskurður endar á landi til virkingar, sum skapti størri samlaða virðisøking? Kann tað vera ein marknaðarfeilur í hesum, móguliga eru tað manglandi stórdriftsfyrirminir, ið gera at slík framleiðsla ikki ber seg, spyr høvundurin í frágreiðingini.

Góð virðisøking

Til tess at staðfesta góðskuna í virðisøkingini verður hugt eftir hvussu nógv løntakaraársverk eru knýtt at virðisøkingini, tað vil siga rokna út virðisøkingina pr. løntakaraársverk.

Hetta lutfall verður eisini kallað arbeiðsmegis-produktiviteturin. Tað ber eisini til

at velja at rokna út virðisøkingina pr. kapitaleind. Hetta er tó truplari, tí tað er ikki so einfalt at kvantifisera støddina á kapitalinum.

Í 2013 var virðisøkingin fyri hvønn løntakara 970.000 krónur í fiskiveiðuni og 710.000 krónur í matvøru-íðnaðinum.

Samanborið við meðaltalið fyri allan búskapin, so eru tað høg tøl, tí tað meðaltalið var 543.000 krónur pr. løntakara.

Ein forkláring er helst, at vit finga tær stóru makrelkvoturnar og havast skal í huga, at her er talna um leypandi prísir, sum hækka ár fyri ár.

Í frágreiðingini verður víst

á, at úrflutningurin sjálvandi eisini hevur týðning fyri búskaparvøksturin.

Ofta verður eisini sagt, at nærum allur okkara útflutningur er fiskur.

Hetta er ikki heilt beint. Víst er nærum allur okkara vøruútflutningur fiskur, men tænaðu útflutningurin er av øðrum slagi og er her ikki taldur við.

Aðrar inntøkur uttanlands frá eru ríkisveiting og aðrar veitingar frá danska statinum, umframt inntøkur frá føroyingum, ið arbeiða uttanlands men hava bústað í Føroyum.

Samanumtikið stava undir 60 prosent av samlaðu inntøkum Føroya frá út-

landinum frá fiskivinnuni.

So sjálvt um virðisøking er ein partur av kjakinum um nýggja fiskivinnuskipan, so eru tað onnur viðurskifti, sum gera seg galdandi um hetta skal bota um búskaparstøðuna í landinum.

Fyrst og fremst at føroyska framleiðslan er kappingarfør og eisini at so fáar forðingar eru sum móguligt verður sagt í álitinum.

Politikkurin

Tá ið politisku flokkarnir fara at viðgera nýskipanarlitið, so fara tey sjálvandi eisini at tosa um virðisøking og størri inntøkur til sjálvt samfelagið.

Um hetta fer at gera, at

vinnan fær færri marknaðarforðingar og um fyrirmunirnir í fiskivinnuni og fiskavirkingarvinnuni verða tikin burtur er ilt at siga áðrrenn, men sambært búskaparfrøðingunum, so er hetta neyðugt skal samlaða samfelagskakan gerast størri enn hon er í dag.